SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1859

av Joanna Lewerentz (M)

Stärkt trygghet för personer med särskilda hjälpbehov vid utrymning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur räddningstjänsten vid brand eller annan akut händelse som kräver utrymning kan få tillgång till nödvändiga uppgifter om personer med särskilda hjälpbehov, när dessa personer frivilligt har lämnat sådana uppgifter för detta ändamål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Vid brand, explosionsrisk eller andra akuta händelser där byggnader behöver utrymmas snabbt uppstår särskilda utmaningar för personer som inte själva kan sätta sig i säkerhet. Det kan handla om personer med omfattande rörelsenedsättningar, personer som är beroende av hjälpmedel eller äldre personer med begränsad förmåga att förflytta sig utan assistans.

I sådana situationer är tiden ofta avgörande. Räddningstjänstens möjligheter att genomföra snabba och effektiva insatser påverkas av vilken information som finns tillgänglig om personer som kan behöva särskilt stöd vid en utrymning. Om räddningspersonalen i ett tidigt skede får kännedom om var personer med särskilda hjälpbehov befinner sig och vilken typ av hjälp de behöver, kan insatserna planeras och

genomföras mer effektivt. Samtidigt är frågor om personlig integritet och skyddet för känsliga personuppgifter av grundläggande betydelse.

Många kommuner har genom sina omsorgsverksamheter kunskap om personer som har behov av omfattande stöd i vardagen. Det kan dock även finnas personer med motsvarande hjälpbehov som inte har kommunala omsorgsinsatser. Förutsättningarna varierar dessutom mellan kommuner och verksamheter. Det finns därför anledning att analysera hur relevant information kan göras tillgänglig vid räddningsinsatser utan att den personliga integriteten åsidosätts.

En möjlig väg framåt är att undersöka hur personer som själva önskar det kan lämna uppgifter om sitt hjälpbehov i förväg, så att informationen kan användas vid en räddningsinsats. Ett sådant system skulle kunna omfatta uppgifter om exempelvis behov av assistans vid förflyttning, användning av rullstol eller andra hjälpmedel samt andra omständigheter som kan vara avgörande vid en utrymning. Det är viktigt att möjligheten även finns för personer som inte har kontakt med kommunens omsorgsverksamhet.

Ett frivilligt system för uppgiftslämnande skulle kunna bidra till ökad trygghet för den enskilde och ge räddningstjänsten bättre förutsättningar att prioritera och genomföra sina insatser. Samtidigt måste det finnas tydliga regler för hur uppgifterna samlas in, lagras och används. Det behöver säkerställas att den enskilde har kontroll över vilka uppgifter som lämnas och att informationen endast är tillgänglig för behöriga aktörer när det finns ett konkret behov i samband med en räddningsinsats. Även frågor om samtycke, informationssäkerhet, åtkomst och gallring behöver beaktas.

Regeringen bör därför se över möjligheten att utreda vilka åtgärder som kan stärka skyddet för personer med särskilda hjälpbehov vid brand eller andra nödsituationer, inklusive möjligheterna till frivilligt uppgiftslämnande och säker informationshantering mellan berörda aktörer. Syftet ska vara att förbättra räddningstjänstens möjligheter att snabbt identifiera och hjälpa personer som inte själva kan sätta sig i säkerhet, samtidigt som den enskildes självbestämmande och personliga integriteten värnas.

Joanna Lewerentz (M)